

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1871 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 5. NOVEMBER 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 44 • PREIS S. FR. 1.00

Kladné výsledky inflace

Poprvé po osmi letech, letos v září, zaznamenal americký obchod s cizinou masivní přebytek: americký export převyšil import o 800 milionů dolarů. Ještě v srpnu byla bilance ztrátová: deficit činil 16 a půl milionu dolarů.

Důvodem onoho minulého přebytku, z března 1965, bylo vyřizování starších objednávek, které byly zdrženy v předchozích měsících v důsled-

ku stávky přístavních nakladačů.

Letos v září však byla situace zcela odlišná. Ten 800 milionový přebytek byl způsoben stoupnutím vývozu, zpoloviny poklesem importu. Tak třeba vyskočil v září o 170 mil. dol. prodej soukromých letounů ve Spojených státech, kdežto automobilů, vyrobených v cizině, se prodalo o hodnotu 250 milionů dolarů méně.

Rovněž mezi položkami, jimiž stoupl export z Ameriky do ciziny, bylo továrensky vyráběné zboží a silný prodej zemědělských produktů.

Ostatně: vládní hospodářští činitelé ve Washingtonu čekali už po několik měsíců, kdy nastane obrát v nepříznivě situaci amerického výměnného obchodu s cizinou. Vždyť kvůli němu uskutečnili dvě devalvace dolaru: první v roce 1971, o 7,9 procent, druhou, o deset procent, v únoru letošního roku.

Základní národohospodářská zkušenost učí, že bezprostřední účinek devalvace na hospodářský stav země, která ji uskuteční, je vždycky negativní. To proto, že devalvací se zvednou ceny dováženého zboží a sraží se ceny zboží vyváženého. Časem však se bilance vyrovná, a nakonec se začne ukazovat zisk. A to zase proto, že exportované výrobky se stanou na mezinárodním trhu po devalvaci konkurenceschopnějšími. Vyšší ceny dovážených výrobků na druhé straně zase odrážejí před jejich nákupem a tak snižují hladinu importu.

První náznaky toho, že obě devalvace amerického dolaru začínají mít pozitivní výsledky, že kladně začínají ovlivňovat bilanci zahraničního obchodu, se projevili už letos v dubnu a červenci.

Soukromí i vládní američtí národohospodáři se teď shodují v názoru, že rekordním zářijovým přebytkem se stane už třetí letošní čtvrtletí bilančně ziskovým. Devalvace začíná přinášet ovoce.

Kremelská 'diplomacie' na Středním Východě

Posledním dokladem jak vypadá mírové snažení Sovětského svazu, je konflikt mezi Izraelem a arabským světem na Středním Východě. Nejdříve SSSR vyzbrojil Araby těmi nejmodernějšími zbraněmi, takže konflikt sice byl krátký, ale jeden z nejkrvavějších v historii světa, při čemž došlo také k hromadnému ničení válečného materiálu. Prozatímního příměří bylo docíleno po dramatických jednáních pouze díky americkému varování, že politika Sovětského svazu na Středním Východě může mít za následek posílení sovětsko-amerických vztahů vůbec.

A poněvadž mužům v Kremle záleží mnoho na dobrých

Nedá jim spát

Tělesné pozůstatky národního hrdiny, mladého studenta Jana Palacha, který se v roce 1969 na Václavském náměstí v Praze upálil na protest proti sovětské okupaci, byly odstraněny z jeho hrobu na Olšanských hřbitovech. Do hrobu byla dána rakev se zemřelou ženou, jejíž jméno je nyní také na náhrobní desce. Palachův hrob byl vpravdě poutním místem. Nejen o výročních okupace a jeho smrti, ale neustále tam přicházeli lidé přinášející květiny a svíčky. Bylo to místo tichého protestu národa. Nyní tedy byly hrdinovy tělesné pozůstatky na příkaz z nejvyšších míst přemístěny neznámo kam. Nicméně lidé stále přicházejí s květinami na bývalý hrob mladého mučedníka a objevuje se tam svíčky s iniciálkami jeho jména: J. P.

Doložka výhod s otazníkem

Sám Bílý Dům navrhl počkat s udělením doložky nejvyšších obchodních výhod Sovětskému svazu. Důvod: až jak budou Rusové podporovat mír na Středním Východě.

stycích s USA hlavně proto, že očekávají velký přísun amerických investic, obchodní výměnu a hlavně technologickou pomoc, naslouchali tito mužové námitkám velmi pozorně. Tato očekávaná americká pomoc je pro ně o mnoho důležitější, než stále ještě pochybný a krátkodobý politický profit na Středním Východě. A také pouze díky tomu pozval Brežněv po Kosigynově návštěvě Káhiry k jednání do Moskvy i Henry Kissingera.

Sovětská "diplomacie" ustoupila tedy od některých svých požadavků, které se opravdu musely zdát každému rozumnému pozorovateli absurdními. Jedním z takových byl i požadavek, aby strážní jednotky Spojených národů se skládaly také z vojenských jednotek armád Varšavského paktu.

Zda budou právě zahájená jednání o mír na Středním

Východě úspěšná, se v této době ještě říci nedá. Významné ovšem je, že obě světové velmoci, jak Spojené státy tak i Sovětský svaz jsou tentokrát přímo angažovány. Pro Araby svědčí to, že na rozdíl od porážky v roce 1967 se jim podařilo z větší části sjednotit arabský svět, což vzhledem k nativnímu bohatství je fakt velmi důležitý, který již nyní slouží jako výhrůžka každému, kdo není na straně Arabů.

Jisté ovšem je, že vzhledem k přímému zájmu jak Sov. svazu tak i USA bude o výsledku všech jednání rozhodovat více než Káhira a Tel Aviv Moskva a New York, při čemž si diplomacie Spojených států musí velmi dobře uvědomit důležitost bezpečnosti izraelského státu na Středním Východě pro budoucnost — jediného spolehlivého spojení, kterého Amerika na Středním Východě má.

DO PŮVODNÍCH RUKOU

Nová chilská vláda ohlásila, že vrátí znárodněné podniky původním majitelům. Za ty, které nadále zůstanou pod státní správou, dostanou jejich bývalí majitelé příslušné odstupné. To se vztahuje také na podniky vlastněné předtím cizinci nebo zahraničními firmami. Za Allendova režimu došlo k hromadné-

mu znárodnění, což vedlo k velkému poklesu výkonosti i výroby. Podobný chaos nastal také v zemědělství a to zapříčinilo zásobovací nesnáze velkého formátu. Také farmy nyní přecházejí do péče zákonných majitelů a je naděje, že chilské hospodářství se časem vrátí do normálních kolejí.

TEMNOTY SE PROTRHÁVAJÍ

Akademik Sacharov, přední sovětský dissident a otec sovětské atomové bomby, dostal dopis podepsaný šestnácti vězni jistého sibiřského koncentráku. Mezi nimi bylo i jméno litevského rádiového telegrafisty Simase Kudirky, který před časem marně žádal o americký azyl. Všichni podepsaní vyslovili plnou podporu a souhlas se Sacharovovou činností, s jeho požadavky o politickou reformu v Sovětském svazu. Zpráva je zajímavá tím, že dokazuje, jak už se sovětské vlá-

dě nedají zabraňovat tomu, aby se šířily informace. Z dopisu je vidět, že i političtí vězňové v odlehlých končinách Sibíře, pod přísným policejním dohledem, se poměrně rychle dovidají zprávy, které sovětské sdělovací prostředky neuveřejňují. Dále dopis dokazuje, že se lidé pomalu přestávají obávat následků a otevřeně se staví za své přesvědčení. Zajímavé také je, že se vůbec podařilo dopis propašovat z koncentráku. Boj za svobodu a demokracii už není v SSSR ojedinělým zjevem.

O ČESKOSLOVENSKU

Opět pětistovka

Od listopadu přicházejí v Československu do oběhu nové bankovky. Zavádí se opět po dlouhé době pětistokoruna. Má především snížit potřebu stokorun, které se podílejí na celkovém oběhu bankovek v počtu kusů ze 72% a co do hodnoty dokonce ze 92%. Do dvou let se má počet stokorun v oběhu snížit o 40%, t. j. asi o 80 milionů kusů. Nová pětistokorunová bankovka je menší než dosavadní stokoruna, hnědé barvy s odstínem do fialova. Je dílem pražského malíře Lukavského: na lici zobrazuje dvě postavy vojáků Slovenského národního povstání na pozadí středoslovenské krajiny, na rubu je zobrazen hrad Děvín, symbolizující první spojení Čechů a Slováků ve Velkomoravském státě.

Čs. dny ve Švédsku

Náměstek ministra zahraničního obchodu Peter se zúčastnil zahájení Dnů čs. hospodářství ve Švédsku, které připravila čs. obchodní komora se Švédskou královskou akademií věd. Odborníci přednášeli ve Stockholmu o nabídkách čs. průmyslu a obchodu.

Atomová elektřina

První čs. elektrárna na atomový pohon — v Slovenských Bohunicích na Jaslovsku — dodává do sítě zatím denně 65 megawattů. Jejího plného výkonu — 150 MW — bude dosaženo až v příštím roce. Nenastanou-li ovšem komplikace, které tuto elektrárnu provázejí už řadu let.

Vyšívání a krajčářství

právě tak jako výroba uměl. keramiky mají už na Chodsku staletou tradici. Dnes patří mezi nejstarší, nejlepších a nejznámější chodské vyšívачky sestry Bílkovy z Mrákova. Starší Anně je šestadesát let, mladší Marie oslavila už sedmaosmdesátletku; přesto jsou obě dosud tělesné i duševně velmi čilé.

Tělovýchovný sjezd

Slovenská tělovýchovná organizace měla svůj pravidelný sjezd. Do jejího čela byl opět zvolen prof. dr. Vladimír Černušák.

AMERICKÉ LISTY, *československo-americký týdeník*. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevýžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, *Czechoslovak-American weekly*. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Střídání okupantů

Ze své funkce náčelníka politické správy Střední skupiny sovětských vojsk — jak si říká ona okupační armáda, která sídlí převážně v Československu — odešel Semjon Zolotov, hodností generál-poručík. Na rozchodnou navštívil všechny představitelé čs. režimu a procestoval i celou republiku.

Sklopný silniční most

ocelové konstrukce, na jehož výstavbě se podílely zejména Vítkovické železárny, byl dán do provozu v Komárně. Tento unikátní most spojuje břehy takzvaného bazénu Dunaje.

Laboratoře ve značné nadmořské výšce

V Tatranské Štrbě se dokončuje výstavba laboratoří Technického a zkušebního stavebního střediska v Bratislavě. Budou se v nich zkoumat povětrnostní vlivy na nové prvky stavebních hmot.

Mistrovství sklářů

Prostřednictvím libereckého Sklcexportu přijala nedávno Harrachovská sklárna zájemovou objednávku. Jedná se o doplnění stolních nápojových souborů pro holandský královský dvůr. Jde o staré a krásné, ručně dělané soubory, jejichž doplnění se pro celou řadu světových sklárů stalo neřešitelným problémem. Harrachovští sklářů jsou však mistři ve svém oboru a tak ani tento neobyčejně náročný úkol není nad jejich síly. Požadované sklo zhotoví podle nákrešů a předložených vzorů během listopadu, aby se ještě do vánoc dostalo do Holandska.

Zlatou medailí

hlavní cenu světové výstavy divadelního výtvarnictví — uskutečněné nedávno v Sao Paulu, získala výtvarnice Slovenského národního divadla v Bratislavě, H. Božáková za expozici divadelních kostýmů.

Ve znamení vánoc

žijí v těchto týdnech Balírný ve Varnsdorfu. Ve 2,5 milionech sáček jsou už pro zákazníky připraveny ořechy — mandle, hrozinky a arašidy. Pro milovníky kávy tu chystají novinku: tzv. Jubilejní směr, která se vyznačuje příjemnou chutí a vůní.

Něco o marxistické polemice

V nakladatelství "Svoboda" v Praze vyšla před několika dny kniha Sávy Šabouka "Břehy realismu". Nejde o hodnocení její vědecké stránky, to je věci odborníků. Jak ukazuje název knihy "Břehy realismu" a jak to zdůrazňuje její nakladatelská záložka, běží zde o polemiku s francouzským marxistou Rogérem Garaudyem, s jeho knihou "Realismus bez břehů" a s jeho tak zvanou panrealistickou teorií. Předmětem našeho zájmu jsou politické prvky Šaboukovy nové knihy. Stojí za zmínku, že její obhajobou získal autor hodnost doktora věd v Sovětském svazu. To dává jeho práci jistý punc marxistické pravověrnosti.

Čtenáře patrně překvapí dvě věci. Předně polemika s Garaudyem se omezuje pouze na několik stránek. Šabouk polemizuje více s americkými vědci a českými estetiky a teoretiky Teigem, Mukařovským a mladšími vědeckými pracovníky. Za druhé jde o polemiku akademickou, kabinětní, která se duží věci a nezabíhá do ideologických výpadů, ani neužívá výrazů jako "renegát" a jiných silných slov. V tom se Šabouk odlišuje od způsobů, či spíše nezpůsobů z padesátých let a to je také prvek, který dodává jeho argumentaci váhu a činí jeho knihu sympatičnou.

Pokusíme se shrnout podstatu Šaboukovy sporu s formalismem, strukturalismem a Garaudyem. Formalismus a strukturalismus přistupují k uměleckému dílu přibližně jako lékař k lidskému tělu, to je bez ohledu na třídu, rasu, náboženství, ideologii — to je v tomto úkonu vesměs vnější věci. Studují tedy formy a struktury uměleckého díla bez ohledu na jeho námět, obsah, politický a ideologický dopad. Garaudy to

Akce Baltik

Každoroční mezinárodní odchyt stěhovavého ptactva s příchodem podzimu skončil v Krkonoších. Ve zvláštních sítích se letos sice ocitlo podstatně méně ptáků ke kroužkování, za to přibýly "speciality". Patří k nim chycení krutihlava a kukačky až na hřebenech hor a výskyt vzácného ptáka — písíka obecného.

konkretizuje tak, že celé moderní umění ve všech jeho formách označuje za realistické.

Naproti tomu Šabouk odmítá čisté strukturální a formální analýzy a chce na rozdíl od Garaudyho stanovit určité břehy a hranice přípustného realismu. Realistické je podle něho jen takové umění, které nás "přibližuje skutečnosti, v níž žijeme, nevytváří iluze o této skutečnosti, vnáší do našeho života při-

"In The Shadow of Tyranny"

je anglický název historického románu Petra Vlčka "Ve stínu tyranie". Petr Vlček, bývalý podplukovník československé armády je nyní usazen v Lincoln Park (Mich.). Je členem a úředníkem Sokola Detroit. Přečetl jsem mnoho historických článků, svědectví a diskuzí "Jak to bylo . . .", "v Československu za Hitlera a pak o osvobození a komunistickém puči. Román Petra Vlčka "In the Shadow of Tyranny" mě nejvíce zaujal ze všeho co jsem dosud četl. Většina autorů je vždy zatížena nějakým stranictvím nebo příliš osobním názorem na události, které prožívali. Petru Vlčkovi se podařilo románovou formou zachytit historická fakta i psychologické momenty události, morální utrpení těch, kteří zůstali věrni odkazu T. G. Masaryka a československé demokracii.

Velmi často se snažím vysvětlit našim americkým přátelům a našim dětem, jak to v Československu bylo, a

měšenost postojů a pravd". Po Saldovi, Teigovi, Mukařovském, Jakobsonovi, Wellkovi a dalších teoretických umění je to nevděčný úkol obhajovat v českém prostředí omezení, hranice a břehy umění. Sávu Šaboukovi však lze připsat k dobru, že to v duchu tradice těchto mužů — ní střízlivou formou. Zde se marxistická polemika dostává na mnohem vyšší úroveň než v padesátých letech.

J. DRESLER

jak jsme naši svobodu ztratili. Suchá historická data však někdy nepřesvědčí. Román Petra Vlčka je jedinečnou formou, jak vysvětlit Američanům co to byl nacismus a co byl a dosud je komunismus. Autor románu je Slovák — Čechoslovák a podařilo se mu popsat zvláště události v tak zvaném "Svobodném Slovensku" a události kolem slovenského povstání, které bylo oslabeno jak slovenskými separatisty, tak slovenskými komunisty, kteří podléhali rozkazům Moskvy. Kniha Petra Vlčka je mezi Američany propagačně cenná. Román byl vydán ve "Vantage Press Inc." New York. — Darujte tento román svým americkým přátelům v vánocích. Napište o něj autorovi: Petr Vlček, 773 Farnham Street Lincoln Park Mich., 48146. (Cena včetně poštovného 9:31 dol.)

Jiří Špánek

Severovietnamci v Praze

V Praze pobývala na oficiálních jednáních vládní delegace severního Vietnamu. Jednalo se na úrovni předsedů vlád kteří stáli v čele delegací. Na pořadu byly otázky politické, hospodářské i vojenské.

Pěstí do stolu

Sověti z vlastních příčin pracovali na středněvýchodním příměří. A dva dni po ukliďnění zbraní na izraelsko-arabských bojištích provedli nukleární výbuch o síle 7,3 desetin Richterovy stupnice. Bouchli pěstí do stolu — dali svému mírovému úsilí výkřik. Pro výstrahu? Na uklidnění?

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjišťujete, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Nezáleží vám o něm, ale věřte, že vlastní hostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY, Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přiklašte se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatíte poštovní složenkou (celoroční, pololetní, čtvrtletní. Nehodící se skrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhraďte.) Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní dít i šekem nebo money order.

Jméno: _____ Adresa: _____

Zpět k Čechovovi?

Ferdinand Peroutka

III.

S velikánem své doby, Lvem Nikolajevičem Tolstým, Čechov čas od času v sobě zápasil. Někdy o něm mluvil s oddaností: "Všichni bychom byli nic bez něho." Jiný o něm mluvil i zlostně. Úplně se rozlobil, když četl došlov ke "Kreutzerově sonátě", v němž Tolstoj svým mohutným způsobem odsoudil ženy, které se chtějí mužům líbit a mají výstřih na večerních šatech, i muže, kteří se do výstřihu dívají, a vůbec se vydal, aby podkopal roli, již až dosud sex hrál v životě. Tu, cítil Čechov, přirozenost je vyháněna vidlemi, a Tolstoj předpisuje vstup do života nejužší bránu. Tolstoj cítil v sobě dost autority, aby si usmyslil i nepravděpodobný podnik: potlačit v lidech věčný, všudypřítomný, veselý i tragický zmatek sexu. Čechov reagoval se svou obvyklou upřímností: co to napadlo vznešeného starce? Čechova sex téžil i bavil, pokud víme, on i na mezi... Nevzrušeně nazval Tolstého "jakýmsi Jupiterem." Ať jakákoli byla moc sexu nad ním, Čechov jako spisovatel pojednával o něm zdržlivě, zařazoval jej úměrně mezi ostatní jevy života. V tom, jako i v jiném, nejmodernější literatura šla daleko za jeho meze. I nejrepresentativnější dnešní spisovatelé pokládají za hrůzu právo svého času probírat fyziologii sexu a záchvěvy jeho orgánů jako pod drobnohledem. Jako cokolik literatura projevuje tolik sexuální horlivosti jako kdysi student v první noci po maturitě. I stařícký už spisovatel neobratně přispěchá a napíše aspoň: "Košile s ní dramaticky spadla."

A Tolstoj byl i Čechovův dlouholetý literární problém. Často se trápil: proč nejsem tak morální, tak si sebou jist, proč nevystupuji tak zřejmě jako on pro správnou cestu člověka? Byla to otázka tendence v literatuře. Aby si ulevil, Čechov pod Tolstého vlivem napsal několik povídek se zřejmou morální a didaktickou tendencí. Ale cítil, že v něm to zní falešně, také kritikové usuzovali, že to bylo nejméně zdařilé. Tolstoj byl ideolog a prorok, a Čechov neměl sklon ani k tomu ani onomu. Ideologii dokonce pokládal za škodlivou pro spisovatele. Nad Tolstého došlovem ke "Kreutzerově sonátě" se definitivně rozešel se vzorem Tolstého. Zopakoval si nehorázná přesvědčení Tolstého: věda nepřispívá k životu — škola není třeba a medicína není třeba, ani průmysl a elektřina, ruský mužik se svou ruční prací, nevědomostí a prastarými náboženskými texty je jediným spolehlivým vůdcem společnosti. Uvědomoval si, že ať

z čehokoli ještě vycházejí tyto grandiosní, v té době mnohými uctívané názory Tolstého, vycházejí také z povrchnosti, z nedostatku snahy vědět, poučit se, z tvrdohlavosti, z pouhého "jupiterství". Jako umělec Čechov bude uctívat Tolstého do smrti — ale v ostatním: zde jsi ty, zde jsem já.

V dopisech psal Čechov: "Norma je mi neznáma jako všem nám. Všichni víme, co je nečestné, ale co čest je — nevíme. Stále ještě nemám pevný politický, náboženský a filosofický názor, měním to každý měsíc a proto jsem nucen omezit se na popis toho, jak moji hrdinové milují, žení se, plodí děti, umírají a jak mluví." Tu Čechov vyslovil, co za dvě, tři desetiletí po jeho smrti bylo rozvíjeno v převládající literární program: úkolem umění je ukázat, ne dokázat. Není v našem úmyslu velebit, jak někteří téměř činí, nejistotu, ale uznávat, že může být poctivější, hlubší než jistota jiných. Čechovova nejistota nevyplývala z toho, že myslil málo, nýbrž z toho, že myslil mnoho.

Šedesát let po jeho smrti literární kritik theoretizoval: "Jaký druh stylu můžeme očekávat v naší době? Jaký hlas spisovatelův byl by vhodný ve světě, v němž jak jsme shledali, sama povaha přírody je snad nevyjadřitelná? Jestliže žijeme v pluralistickém a jakoby plynulém a promyšleném vesmíru, jakým způsobem bychom o tom měli mluvit? Můžeme aspoň očekávat člověka, který zná své meze, připouští nevyhnutelné subjektivní charakter své moudrosti. Který ví, že nemá právo pokládat se s konečnou platností za moudřejšího než je člověk vešle něho. Vhodný tón tedy může být neformální, snad trochu ostýchavý, ale vlídný a srdečný, jako když člověk mluví se sobě rovnými. Se svými relativistickými moderními ideami můžeme očekávat, že opatrný spisovatel se vyhne nejmenšímu zdání autoritářství. Rytmus jeho slov bude nepravidelný, konverzační. Bude se zpytovat a pocítit, že musí být upřímný a pokorný."

Takový byl styl Čechovův už na začátku století, nejvýznamnější mladí spisovatelé let dvacátých mu byli zavázáni. Skromnější v poznání než bývali titanští předkové, Čechov otevřel moderní periodu civilního stylu. Byl k tomu puzen svým skromným charakterem, neporušitelnou čestností myšlení a citění — vrozenou nechuť k okázalosti. Jako byl zdrženlivý v jiných ohledech, byl zdrženlivý také v právu na úsudek. Jeho dopisy jsou plny dobrých rad pro spisovatele, který je ochoten naslouchat. Často se i

rozmýšlel, o čem má právo psát. Nikdy o tom nese-psal essey, ale v jeho dopisech čteme: "Dokud píšeš o tom, co jsi viděl, všechno jde dobře, ale jakmile popisuješ něco, co jsi nikdy neviděl, vychází z tebe jakési uduševnělé kvílení, nic více." Píš jen o tom, co znáš, co jsi viděl: z toho Ernest Hemingway později učinil nauku, která se zdála zcela nová a proslavila ho. Čechov: "Nevymýšlej si utrpení, jež jsi nikdy nezakusil." Téměř provokativně trval na tom, že rozsah jeho vlastních vědomostí je velmi omezen: "Nedovol, o Pane, abych soudil to, co neznám a čemu nerozumím, ani mi nedovol, abych o tom aspoň mluvil." "Je nejvyšší čas pro spisovatele, aby jako Sokrates a Voltaire — připustili, že nemohou posuzovat všechno na světě. Jestliže umělec se odváží vyhlásit, že nerozumí tomu, co vidí, to samo o sobě obsahuje hluboké poznání v řiši myšlenky a je to dobrý krok dopředu." "Prohlášíme upřímně, že nic není jasno na tomto světě, jen hlupáci a šarlatáni rozumějí všemu." "Jestliže není vynýšlen, život je složitá aféra." "Umělec má posuzovat jen to, čemu rozumí, jeho kruh je tak omezený jako každého jiného specialisty. Je rozdíl mezi řešením problému a jeho správnou reprezentací. Jen to druhé je povinné pro umělce. V Anně Karenině a v Oněginovi žádný problém nebyl rozřešen."

Doporučoval mladým spisovatelům, aby se učili psát krátce: "Je lépe říci příliš málo než příliš mnoho, protože... protože... nevím proč." Avšak můžeme vědět, proč: více slov poskytuje falešnosti příležitost, aby se vlcudila. Nalézáme v Čechovových dopisech definici, pro niž opět Hemingway byl později citován a voleben jako pro svůj vlastní vynález: "Jestliže člověk na akci vynaloží nejmenší možný počet pohybů, to je krása a půvab." A v Čechovovi byla jednota krásy a morálky: co je čestlivé, je také nějakým způsobem nemorální a naopak: s citem pro to, co je krásné a půvabné a co je ošklivé a odpuzující ve světě fyzickém i duševním člověk může projít světem, aniž by se příliš odchyloval od morálky. Drzost i poníženost jsou nehezke. Člověk, který žvaní, Orgie, při nichž člověk ztrácí vůli a zvrací.

Nejmodernější doba jako vysoká vlna se přelila přes Čechovismus — téměř ve všem. Čechov varoval spisovatele, aby neužívali mnoha slov. Nyní Norman Mailer připojí i deset přídavných jmen k jednomu jménu podstatnému, nebo případně napiše celou řádku jmen pod-

statných. Čechov vystavil intelektuální skromnost jako činnost. Ale jakýsi démon historie nesnáší ani činnost příliš dlouho, žádá si změny. Čechov podával životní jevy v úměrnosti. Je-li však co charakteristické pro desítky let, v němž žijeme, je to snadnost, s níž autoři odvažují se přehánět. Postaví jednu jedinou stránku života, světa nebo lidské povahy tak vysoko, že pohlí všechny stránky ostatní. Vznikají kopečky duchovního písku, knihy — které jsou sensací jedné sezony. Za rok, za dva přijde kritika — korektura, ale úspěch je již konsumován. Čechovova hlavní zásada byla vyjadřovat pravdu. Nad tím převládala jiná hlavní zásada: vyjadřovat sebe. Je to vitální i bez ohledu na to, zač stojí ten, kdo se vyjadřuje. Zeitgeist si počíná bez opatrnosti.

V jedné věci Čechov neměl dost fantazie, aby si dovedl představit budoucnost. Rusko, svou zem, pokládal za temnou a nešťastnou, sužovanou špínou, pověrou, chudobou, hrubostí, přetvářkou, nedostatkem civilizace, nedostatkem nočníků i v buržoasní společnosti, jak konstatoval. Civilizace a kultura byla pro něho svatá slova. Jen jimi se Rusko povznese z bíd, v níž žije. Solva tušil, kam až dospěje nepokojná lidská mysl. Bylo by mu nepochopitelné, že jednou vzniknou sílná a i pouliční hnutí, která vidí v civilizaci, kultuře, rozumu a vědě to nejhorší, co se západnímu lidstvu mohlo přihodit, jeho neštěstí a

útlak. Každý u sebe sám musí si rozhodnout, stal-li se Čechov nečasovým právem nebo neprávem. Některé jeho rysy byly rodinné, talent byl rodinný rys, oba jeho bratři byli spisovatelé. Ale jeho názory byly individuálním dílem jeho mysli. Přiklonil se ke vkusu, jenž je nazýván buržoasním a obsahoval pečlivou attitudu k chování a šatům, zdvořilost, disciplínu v práci. "Neměl jsem rád lidi, kteří před jinými se dlouhají ve svém kuřím oku, ani dámy, které ráno přicházejí neupravené." Bylo o něm řečeno: "Pověď nám, jak duše může být zatracena malými hříchy." Oba bratři byli pijáci. Bratr Nikolaj stal se na konec skandalistou, urážel přátele, přestál pracovat, toulal se po putykách města, brzy zemřel. Bratr Alexander v opilosti urážel své kolegy v redakci "Nového času" a rval se s nimi. A doma... Anton Pavlovič Čechov nesnášel, když bratr Alexander Pavlovič Čechov před svými dětmi užíval hrubé řeči, když ponižoval služku. Inspirovám poměry ve vlastní rodině Čechov sepsal pro své bratry pravidla kulturního chování: "Kulturní člověk si uvědomuje, že není vepř." "Vybírá si." "Pctřebuje mens sana in corpore sano." Neobtěžuje svou nedokonalou osobností ostatní. Je zdrženlivý, mírný, má nechuť k brutalitě, nečistotě, má nechuť k bouřlivým a nevázaným mravům. Zbývá nám povědět o Čechovovi a politice.

VÝBĚR 74 - jde za čtenáři

Ve světě se pořád něco děje.

A nejsou to — zaplat'párubůh — jenom události politické. Dějou se prostě věci. Objevují se objevy, vynalézají vynálezy. Rodí se šesterčata, lidé dělají hlouposti — a také naopak. Jedni zamořují ovzduší, druzí volají po jeho čistotě. Mění se móda, střídají se vlády a nálady, — svět se zkrátka neustále točí...

Ale den má jen čtyřicet hodin

a zvědavý člověk si občas povzdechne nad nedostatkem času ke čtení, k zjišťování, co se kde děje. Však to znáte. Jistě jste si kolikrát pomysleli: kéž by tak někdo pro mne pořídil nějaký šikovný výběr, průřez světových zajímavostí...

Stalo se, přátelé!

Pořídili jsme pro vás — pro celou vaši rodinu, přesně to, po čem jste volali. Ze světového mnohojazyčného tisku vám předkládáme v naší rodné češtině VÝBĚR 74. Co všechno v něm najdete? To, co vás zajímá: technika, medicína, sport, móda, vynálezy, poezie, čtení pro děti, životní prostředí, slavní krajané, automobilismus, povídky, volná chvíle, kuchařské recepty, novinky odevšad, péle-mele, humor, fotografie, ukázky z připravovaných knih českých autorů.

A ještě mnohem víc — prostě pestrý VÝBĚR 74, poučavé, poučné, informativní a zábavné čtení pro celou rodinu.

VÝBĚR 74 vychází jako spisek Zábavné knihovničky Amerických Listů. Přípravila Jiřina Meixnerová. Cena v USA a Kanadě pouze \$4.00 (160 stran) v Evropě Š. fr. 12.00.

Zde odstříhnete, vložíte do obálky a zašlete:

VÝBĚR 74, 283 Oak Street, Perth Amboy, New Jersey 08862 — USA (zájemci v USA a Kanadě)

VÝBĚR 74, Postfach 3, 3027 Zürich, Schweiz — (zájemci v Evropě) Objednávám... výstřih VÝběru 74. Příkladem šek na \$... (Švýc. fr.)

Jméno: _____ Podpis: _____

Adresa: _____

Listárna . . .

ČTENÁŘI NÁM PIŠÍ . . .

Přetřete si cestovní reportáž českého námořníka — emigranta:

Všem čtenářům a redakci AL posílám pozdrav z jihoafrického Durbanu. Za plavby z New Yorku až sem jsme urazili 8.000 nautických mil. Plavba byla chmurná, zima, velké vlny a nízká teplota moře. Čtenář se bude snad ptát, proč je moře tak studené (57°F.) v Jižní Africe, když Afrika je nejteplejším světadílem. Odpověď je prostá: z Jižní Ameriky do Jižní Afriky jde známý studený proud, zvaný Patagonský, který se pak ztrácí v Indickém oceáně. Patagonský proud vychází z velmi studeného kraje v jižní Argentíně, z Patagonie, jež je obývána původními obyvateli, Indiány, zvanými Patagonci. Jejich jazyk, patagonština je nejlépeším jazykem na světě: má jen asi 98 slov, přesto se jí dovedou říci Indiáni vyjadřovat dokonce i o letadlách.

Mou práci na lodi je zaznamenávat ve stroje všechny teploty, tlaky, spotřebu a výrobu pitné vody, kterou dodávají tak zvané vypařovače, jež slanou vodu proměňují v pitnou. Směny na lodi jsou tři. První od osmi do dvanácti, druhá od 12. do čtyř, třetí od čtyř do osmi hodin. Mezi každou směnou je 8 hodin volna. Deníky na lodi jsou dva: jeden na kapitánském můstku, druhý má strojovna. Záznamy v obou denících musí souhlasit. Jaké záznamy se také píšou do deníku na kapitánském můstku? Zeměpisná poloha lodi, směr a síla větrů. Rozeznáváme 10 druhů síly větru. Začíná vánkem a končí tornádem. Totéž platí i o mořských vlnách. Stupnice začíná malou vlnkou a končí vlnou. Každá vlna i každý vítr má své jméno. Zapisují se také druhy mraků: stratus například, což jsou vysoko na modré obloze světlé malé zvláště mráčky, říkáme jim beránky. Zapisuje se také dvojitá rychlost lodi. První je tzv. pozorovací rychlost ujeté dráhy lodi k pohybu nebeských těles. Druhá je skutečná rychlost, která se počítá ve stroje, podle otáčení lodního šroubu kolem jeho osy. Skutečná rychlost je vždy větší než rychlost pozorovací. Při tragédiích na moři, když posádka opouští loď, bere sebou také lodní deníky. Ty jsou jedinými úředními mluvčími. Námořní úřady je studují a hledají tak vinníka katastrofy. Chci při tom ukázat na jednu námořní tragédii, která se udála před 3mi lety. 4 února 1970. Když tanková loď Arrow vjížděla do zálivu Chedabucto Bay asi 150 mil od Halifaxu, Nova Scotia, dal kapitán lodi v devět hodin ráno náhle rozkaz zvýšit rychlost lodi na 95 obrátok za minutu. Loď v plné rychlosti narazila na podmořskou skálu, dostala trhlinu, přelomila se a potopila. Námořní úřady podle deníku zjistili, že vinu na katastrofě měl kapitán řecké lodi Arrow, protože v nebezpečných vodách dal zvýšit rychlost . . . Takových tragédií je mnoho. Vzpomeňme jen na Titanic. Podle statistiky Spojených národů katastrofy lodí jsou na prvním místě, po nich následují katastrofy automobilové a na třetím místě teprve letecké. Britský Lloyd Register v Londýně hlásí ve své ročence 365 nehod na mořích za rok — průměrně jednu denně! 15 lodí ročně zmizí z hladiny, aniž měly možnost volat o pomoc. Jugoslávci mají přísloví: "Chval moře, ale drž se břehu . . . !" Není nikde psáno, že se námořník musí vrátit z plavby. To už je úděl "modrého" povolání.

Jak velké jsou mořské vlny? Na příklad loď Lisabon byla zničena vlnami 22 metrů vysokými. Byla zničena největší vlna na světě? Zjistěte. V roce 1933, když tanková loď amerického námořnictva USS Ramango, plující z Manily do San Diega v Kalifornii, byla uprostřed plavby chycena obří bouří, při níž vlny dosahovaly výšky až třiceti metrů! Tím končím svůj dopis redakci. Čeká nás Rudé moře, Arabské moře, Perský a Bengálský záliv . . .

Nazdar! Květoslav Srobona

H & S PORK STORE

(PŘEDTÍM B. HRDINA)

PRVOTŘÍDNÍ párky, debrecínky salámy, klobásy, domácí salámy, paprikovaná slanina, tlačěnka a jiné masové výrobky. — Nezapomeňte ochutnat naše znamenité domácí uzené, jakož i vařené šunky. Chutné jaterničky a jelítka každý den čerstvé. Naše specialita: moravské (cikánské) uzené. Výsek čerstvého mladého vepřového, hovězího, telecího, jehněčího a veškeré druhy drůbeže.

JOSEF SUDA, majitel

35-10 DITMARS BLVD., ASTORIA, NEW YORK
(mezi 35. a 36. ulicí) Telefon AS 8-8468

Líhně státních gladiátorů

Poslední olympijské hry skončily pro Československo neúspěchem. Přiznat to nakonec i předseda ústředního výboru Československého svazu pro tělesnou výchovu a sport, Antonín Himl. Konstatoval, že "ve vrcholovém sportu zaostáváme výkonnostně za všemi socialistickými státy". Přitom je veřejným tajemstvím, že v masovém nebo rekreačním provozování sportu je u nás situace snad ještě horší. Slavné heslo "Za masovost — za rekordy!" se ukázalo být pouhou frází. O masovosti se nedá hovořit, s rekordy zaostáváme za jinými. Příslušní funkcionáři začali hledat nápravu způsobem v posledním čtvrtstoletí už zžitým. "Zásady dalšího rozvoje tělesné výchovy v Československu" přirozeně vyplynuly z usnesení XIV. sjezdu KSČ a takzvané "koncepce vrcholového sportu a reprezentace" projednálo dokonce předsednictvo ústředního výboru strany. Pamatuje pořad na příslovce "chléb a hry" a problému byla proto věnována nebyvalá pozornost. Závěry a usnesení nejvyšších orgánů přináší do oblasti tělovýchovy a sportu zásadní změny. Jak informoval veřejnost místopředseda ústředního výboru Československého svazu pro tělesnou výchovu a sport, Oldřich Hradec, postupně je vytvářen "systém, který bude zabezpečovat nejúspěšnější reprezentaci státu v podmínkách našeho společenského zřízení". Shora bylo všem zainteresovaným uloženo — aby "zlepšili celkové umístění na olympijských hrách 1973 v Montrealu oproti neúspěchu v Mnichově a podstatně zlepšili umístění na olympijských hrách 1980". Nejdůležitější samozřejmě je, jakými opatřeními má být těchto výsledků dosaženo. A tu se dovídáme, že u nás vzniknou střediska vrcholového sportu a vrcholového sportu mládeže, řízená ústředním výborem ČSTV a v případě braných sportů federálním Svazem. Střediska vzniknou ještě letos v Praze, Brně — Bratislavě a Ostravě. Pomáhat má teď v příslušně nasměrovaném tělovýchovném hnutí kdekdo: ministerstvo národní obrany a vnitra počínaje, přes obě ministerstva školství, odbory a národní výbory všech stupňů, až po svazáky a pionýry.

Podle Oldřicha Hradce "musí být v našem vědomí státní reprezentace povýšena na první místo". Musejí být potlačeny oddílové zájmy. Špičkoví a talentovaní sportovci budou přesazováni do středisek, jež budou mít na to které sportovní odvětví monopol. Začne se u dětí a mládeže. Talenty budou převedeny do tréninkových center a sportovních tříd tělovýchovného svazu, odkud budou nejlepší jedinci přesazováni do jednotlivých vrcholo-

vých středisek. V Československu jsou prostě zakládány líhně státních gladiátorů. Zmíněný velkorysý projekt je do značné míry kopie východoněmeckého systému. V Německé demokratické republice, kde je sport provozován systematicky od útlého dětství a kde péče o špičku dávno přerostla rámcem jakýchkoli amatérských zásad, jsou sportovní výsledky posuzovány stejně jako výsledky v oblasti politiky. Sport sám je tam prostě politikum. A zkušenosti východoněmeckého systému jsou tedy pro nás dvojnásob zajímavé, protože mnohé z nich nyní logicky udělá i Československo. Jak vypadají? Výsledky, dosažené v poměrně krátkém čase, ohromují svět. První háček je ovšem už v tom, že nevidaná podpora patří pouze těm sportovním odvětvím, ve kterých má stát reálné šance na úspěchy na mezinárodním poli. Zbývající sporty, jakkoli má o ně třeba mládež zájem, na to doplácejí a stojí na okraji tělovýchovné oblasti. Diskriminace to není malá; jedná se nejen o finanční a materiální prostředky, ale i o možnosti mezinárodních startů. Důsledkem je přirozeně zatuplost nadšených pracovníků a sportovců v odvětvích — jež se nedostanou mezi vyvolené. Dalším vážným problémem systému líhní je útlum zdravé soutěživosti. Proti mužstvu, vybranému z nejlepších z nejlepších, jimž se navíc dostalo nevidaných podmínek, nemají normální kluby šance.

Vedení Československého svazu pro tělesnou výchovu a sport ovšem nabádá veřejnost, aby pochopila, že "není možné dělat rovnostářský vztah (!!!) ke všem oddílům v nejvyšších soutěžích". Citát mimo jiné názorně ukazuje jak málo sportovního ducha už zbylo v československých sportovních orgánech. A připomíná dobu vzniku ATK — Armádního tělovýchovného klubu, později přejmenovaného na ÚDU a konečně na Duklu Praha. Klub vznikl za Čeptíky a v padesátých letech způsobil například krizi pražské kopané. Měl rázem nebývalá privilegia a přetáhl do svého mužstva řadu předních fotbalistů Slávie, Sparty a Bohemians. Namátkou připomínám Hlaváčka, Hemeleho — Hertla, Šafránka, Borovičku, Trnku, Dvořáka, Pavlíse, Ječného — a to ještě nejsou zcela všichni. Slávie dokonce na základě tohoto privilegia a v rámci tehdejšího boje proti takzvaným buržoasním klubům vypadla z první ligy. Není divu, že Dukla byla celá desetiletí u milionů československých sportovních příznivců neoblíbená. Po takových zkušenostech se také nelze divit, že československé tělovýchovné vedení nyní váhá se zakládáním líhní

v nejpobulárnějších odvětvích — kopané a ledním hokeji. Praxe Dukel a Rudých hvězd — předchůdců dnešních líhní — se ovšem neomezovala pouze na určitá odvětví. Nedávno se v Tvorbě vyznal bývalý evropský rekordman ve vrhu koulí, Jiří Skobla: "V říjnu v triapadesátém mi skončila vojna, ale já byl už dávno rozhodnut, že v uniformě zůstanu, protože nikde jinde bych nemohl tak pořádně trénovat jako právě tady a nikde jinde bych se taky tak pořádně nenajděl. A to bylo pro koulaře nesmírně důležité . . ." Citovaný výrok zasloužilého mistra sportu Jiřího Skobly nás logicky přivádí k další vážné námitce proti líhním:

Kde zůstala olympijská myšlenka, kde zůstaly jakékoli ideály, když v Československu se už nezakrytě propaguje gigantický státní profesionalismus? Pod nástupem robotů se vytrácí radost ze sportu, tělovýchova ztrácí svůj původní smysl — pomoci zdravému rozvoji těla a ducha. Vše se musí podřítit budoucím mezinárodním úspěchům družstev a jednotlivců; úspěchům, které si přisvojí stát a ideologie a jež náležitě využije státní a stranická propaganda. To všechno tu už ovšem jednou bylo. Rozdíl je jen v tom, že předválečné Německo pěstovalo fyzicky nadprůměrně vyspělé jedince ještě také z důvodů rasových.

Celý projekt přinese samozřejmě i problémy, o nichž jsme neměli čas se podrobněji zmínit. Na nový systém doplatí masovost. Dále je například nasnadě, že až se budou mět nedospělí dorostenci a dorostenky stěhovat od svých rodin do míst s mládežnickými líhněmi, nastanou problémy, o jakých se dnes dosud nehovoří. Težko tu pomůže "uvědomovací kampaň", kterou připravují příslušné složky. Nezakrývájí, že přímou chtějí — "přetvořit myšlení především trenérů, ale i funkcionářů a sportovní veřejnosti".

V souvislosti s velkolepými plány je samozřejmě kladen důraz i na politicko-výchovnou práci. Když je mládež pěkně v houfu, dá se přý lépe ovlivňovat. Místopředseda tělovýchovného svazu, Oldřich Hradec, řekl doslova: "Odpovídající váha práce v tělesné výchově by nám pomohla vyvinout jednotlivý výchovný tlak na naši mládež i celou společnost." Trenérům a funkcionářům je zdůrazňována spoluzodpovědnost za "výchovu člověka socialisticky žijícího, socialisticky myslícího, socialisticky pracujícího". Povede se? Pozastavil se nedávno předseda ústředního výboru Československého svazu pro tělesnou výchovu a sport, Antonín Himl, nad tím, jak málo reprezentantů je ve straně. A jak se vlastně funkcionáři bojí o

Ludvík Vaculík na televizi

V pořadu týdněvých politických aktualitám dala německá televize v krátkém rozmezí několika týdnů už po druhé slovo českému spisovateli — který je doma odsouzen k mlčení. Po Pavlu Kohoutovi se na televizi ohlasovatel v západním Německu a v přílehlých oblastech objevil Ludvík Vaculík.

Podnět k této televizní návštěvě u sousedů, jak později na počátku svého německého předneseného výkladu — daly, nepřímo ovšem — svým postupem a chováním československé úřady. Ludvík Vaculík pokračoval:

"Vaši svobody projevu využiji pravděpodobně jen k tomu, abych ještě více ohrozil svou, už tak dost omezenou, volnost pohybu . . . Mluvit veřejně s antipatií o činnosti úřadu, odvážím se přece dnes u nás, v Československu — jenom opilý v tramvaji . . . Pokud jde o mne, jsem člověk, který je denodenně vystavený urážkám a který se proto rozhodl, konečně na toto ustavičné ostouzení odpovět."

První podnět vzešel od ministra kultury České socialistické republiky, který je mi od června dlužen odpověď na dopis. V tomto dopise jsem ho zdvojnásobně požádal, aby mi škrtnl výjimečnou, nově zavedenou 40ti procentní diskriminační daň za honoráře ze zahraniční anebo aby mi ji snížil. Můj dopis byl krátký, aby jej mohl rychle pročit. Tužil jsem ovšem, že nic neškrtně a nesleví, protože tato daň byla speciálně vymyšlena proti mně a jiným podobným individuí. Ale jak se říká: Zeptat se — je možno, že ano? Očekával jsem tedy zamítavou odpověď. Byl jsem však překvapen také na psychologicky zajímavou a komplikovanou eventualitu: že by mi třeba ministr chtěl vyjít vstříc, ale že nesměl a že mi klidným tónem vzkáže, že mi sice rozumí, ale že mi nemůže pomoci. Je přece jasné, že tam, kde nejsem svobodný já, se i ministr cítí nesvobodný. Co jsem však nečekal, bylo, že mi nedá poslat odpověď žádnou. Na to nejsem zvyklý a na to si nezvyknul.

Původcem druhé pohnutky k tomuto mému televiznímu vystoupení je federální ministerstvo vnitra. O této pohnutce mluvím se zvláštní nechuť a obavami. — Už po několik let se setkáváme jed-

nou měsíčně s kolegy a přáteli. Někdo předčítá ze své práce, kterou právě skončil a potom diskutujeme. Kolem půlnoci jdeme domů. V poslední době pozorujeme, že v ulicích kolem domu, kde se služka koná, se zdržují auta jistého úřadu, vypoulenými očima hledí do tmy a pokoušejí se nám nasugerovat, že děláme něco podezřelého a tudíž máme mít strach. To jde na nervy. Každý z nás si musí říci: žiješ přece v Evropě ke konci 20. století. Neměj strach! A přece se lelost na jaře událo něco, co je neslýchané, není-li zrovna válka a nejde-li o fašistický režim. Do takové soukromé společnosti vtrhla skupina historicky zaostalých úředníků, přinesli fotoaparát — nahrávačku a začali hosty legitimovat, fotografovat a vyslyšet . . .

Stalo se to letos před prázdninami jednomu z mých přátel. Byl s ním veden protokolovaný policejní rozhovor o tom, co jsem za člověka, jak jsem špatný, ba přímo škodlivý. Varovali ho, že si sám škodí, když se mnou nadále udržuje přátelské styky a musel jim to podepsat. Později jsem se dozvěděl, že se něco takového nestalo jen mně, ale i jiným lidem a nejenom v Praze."

Dalšími úřady, o jejichž chování referoval Ludvík Vaculík posluchačům německé televise, jsou ty, které mají na starost školu. Jde o případ jeho tří synů: "Nejstarší studuje v zahraničí. A ačkoliv jasně prohlásil, že se vrátí, nedovolili mu studium ukončit a udělali z něho emigranta a udělali z něho emigranta vězení. V tomto roce dostal amnestii, ale já tomu nevěřím. Jakápak amnestie — jestliže po návratu nebude moci studovat a nedostane žádnou svého vzdělání přiměřenou práci.

Druhý syn se vůbec nedostal na vysokou školu. Byl vykázan už od dveří gymnasia . . . Řekl jsem si, nedá se nic dělat. Taková je doba, musíme mít trpělivost. Ale když se to po třech letech s nejmladším opakuje . . . Zase musíme mít trpělivost, protože kdo ví, co nás potká. Ale mlčet nebudeme. Podle naší ústavy má každý právo na vzdělání. Nestojí tam, do kterého stupně, avšak normální čtenář ústav tomu rozumí tak, že na otevřené cestě ke vzdělání jde každý tak daleko, kam stačí. Schopnosti se dají měřit už klasickými měřítky. Tato měřítka jsou však teď u nás převrácena a mnohdy neplatí vůbec. Při přijímání na vysokou školu platí na příklad

jakýsi bodový systém, který nikde nebyl úplně zveřejněn. Dávají se body za prospěch ve škole, ale také za členství otce ve straně, za to, že pracuje matka, že jsou rodiče rozvedeni, za členství ve Svazu mládeže — a nevím zač ještě . . . Ale považují to za svinstvo. Je to povzbuzení především pro kariéristy a pokrylce.

Můj nejmladší syn měl jít do gymnasia. Učil se výborně a udělal přijímací zkoušku. Nepřijali ho, protože má mé jméno. Myslím, že je zapotřebí speciálně preparované hlavy a speciálně preparovaného srdce, trestá-li někdo děti za život jejich rodičů. Marně pátrám po nějakém precedenčním případě ve feudální Evropě. Jesuiti si dokonce vyhledávali talentované děti a brali je na své školy . . . Postup dnešních úřadů nemohu ani zařadit — ani pojmenovat. Je to krvavá msta? Biologická nenávist hloupých proti chytřejším? Něco jako nový typ apartheidu? Nic nevím a nic netvrdím, ale hnuší se mi to a obávám se toho.

Minulého léta jsem, jako každý rok, navštívil své rodné městečko. Překvapilo mne, jak místní Národní výbor dal opravit zříceninu našeho hradu, aby se aspoň dál nerozpadal. Je dosti známo, že náš stát vynakládá velké prostředky na údržbu historických pamětihodností. Kontinuita přítomnosti se slavnou

POZORNOSTI NAŠICH ČTENÁŘŮ

Dnes bychom chtěli říci několik slov o takzvaných zprávách a upozorněních. Dostáváme jich nepřehledně, týkají se krajského života v Americe a považujeme za svoji povinnost je otiskovat, vždyť pomáhají krajské soudržnosti. Oznamují se v nich spolkové schůze a podniky, i události ze spolkového krajského života. Bývají zajímavé, často nejen pro členy spolků, ale pro všechny čtenáře. Jako příklad můžeme uvést zprávy o činnosti krajanů v Tucsonu, Arizona, nebo události z české Nebrasky apod.

Jenže . . . Často dostáváme pod názvem "zprávy" nebo "upozornění" docela běžné inzeráty. Někdo něco prodává. Jednotlivce, nebo spolek. Na tom nezáleží. Podstatné je, že jde o výdělečný podnik, a že ten, nebo ti, kteří nám takovou "zprávu" či "upozornění" posílají, žádají, abychom je uveřejnili bezplatně, často několikrát za sebou.

Litujeme, přátelé, ale nemůžeme. Inzerát je inzerát a Americké Listy si nemohou štěstí tohoto druhu dovolit. Existujeme bez subvencí a naše situace není právě teď nijak růžová, přestože jste v nedávných týdnech dostali AL na různém papíře. Ostatně právě proto, že pro stávkou v papírnách ho byl nedostatek a chtěli-li jsme vůbec tisknout, museli jsme brát papír, jaký byl, nejen barevný, ale hlavně dražší. (Ten opět bílý, na kterém tiskneme teď, je třikrát dražší než ten běžný z doby před stávkou.) Záležitost papíru jsme uvedli jen namátkou. Stoupají ceny všeho, co k vydávání novin patří.

A tak prosíme naše čtenáře o pochopení: nechtějte, abychom tiskli zadarmo vaše inzeráty psané formou zpráv a upozornění. Nemůžeme to dělat, nemůžeme si to dovolit. Ceny za inzerci v Amerických Listech jsou velmi mírné, jedny z nejmírnějších. Rádi podpoříme váš drobný soukromý nebo krajský obchod otištěním inzerátů. Podpořte vy Americké Listy tím, že si inzeráty zaplatíte . . .

minulosti se však nezachová-
tím, že se udrží budova, ale
také tím, že se respektuje to,
co je zapsáno v myšlení a
cítění žijících lidí. Proto člo-
věk, narozený v Evropě —
mnoho jednoduše nepřijme.
Nepřijatelné je pro něho i
chování, o němž jsem zde
mluvil z podnětu, který mi
zavdaly některé českosloven-
ské úřady.

Naopak, mohu si je od něho
dobře odmyslet a pokládám

je za relativně snadno od-
stranitelné. Bez této naděje
bych se nebyl mohl zavázat,
že při této zdůvodněné se-
beobraně zůstanu vždycky
tak mírný ve slovech a skut-
cích, jako desud. Avšak nej-
de jen o mne. Bez této nadě-
je by se především naše vlá-
da mohla ztížit bez pocitu
studu posadit k evropskému
jednacímu stolu, který tak
chválně pomáhá pro-
stříit . . .

VZPOMÍNÁME PAMÁTNÉHO 28. ŘÍJNA ROKU 1918 —
V PEVNÉ VÍŘE VE ZNOVUVZKŘÍSENÍ SVOBODY
ČESKOSLOVENSKEHO NÁRODA.

"Pravda vítězí"
ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY
V AMERICE

nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota
v U. S. A.

FRANK J. VODRÁŽKA, předseda

JAMES V. KRÁKORA, tajemník

CHARLES T. KROPIK, místopředseda

GEORGE SOVA, pokladník

2138 South 61st Court, Cicero Illinois 60650

VZPOMÍNÁME 55. VÝROČÍ

ZALOŽENÍ ČESKOSLOVENSKE REPUBLIKY

Charlotte G. Masaryk Society
NEW YORK, N. Y.

politických otázkách se spor-
tovej mluvit ze strachu, že u
nich stejně nepochodí. Do-
savadní předseda politicko-
výchovné komise Českoslo-
venského fotbalového svazu
Korček vidí konkrétní vý-
chovu morálně volních a
charakterových vlastností fut-
balisty ve vysvětlování poli-
tiky KSČ a rozvíjení názor-
né agitace. (To jsem si nevy-
myslel, cituji ze zasedání
pléna svazu.)

Jaký udělat závěr? Rodí se
něco, co není dobré pro člo-
věka, ale pro ideologii. Pro-
jekt ovšem člověk vytváří a
ovlivňuje. Zda tedy přijme
beze zbytku hru na roboty a
státní gladiátory, záleží do
určité míry právě na něm.

PAVEL PECHÁČEK

TRANSGAS

Tranzitní plynovod, který přes Československo dopravuje do obou německých států a do Rakouska sovětský zemní plyn ze Sibíře, je součástí systému, který Rusové nazvali Transgas. Jeho část se začala stavět v lednu 1971 a první etapa byla dokončena postupně k letošnímu 1. lednu -- větev pro Rakousko --, k dubnovému spuštění provozu pro východ, ní Německo a k 1. říjnu pro západní Německo. S velkým úsilím a za trvalé podpory mnoha podniků -- které kvůli tomu musely nechat práce na jiných stavbách a montážích, bylo položeno 470.000 tun těžkého potrubí velkých průměrů na trase dlouhé 1035 kilometrů. K tomu třeba na 100.000 svarů, přechod 21 vodních toků, podchod více než 500 komunikací a překřížení více než stovky železničních tratí. Ovšem z celkové plánované částky 11,5 miliardy korun, určené k výstavbě plynovodu, bylo v této etapě proinvestováno teprve 40%. V následujících čtyřech letech se mají postavit další kompresorové stanice, dokončit výstavba řídicí ústředny a pomocných zařízení -- a (což se zatím příliš nevědělo) položit ještě jednu linku potrubí. V roce 1977 má totiž plynovod dopravit ročně 28 miliard kubických metrů plynu, což se rovná

(přepočítáno) celoroční těžbě uhlí v Severočeském hnědouhelném revíru a na Sokolovsku. To ovšem znamená, že se zase musejí dát do pohybu velká množství země a s nimi obrovská technika a její doprovodné zařízení, což už při první etapě způsobilo v postižených krajích rozsáhlé půdní devastace. Pro rekultivační práce se zatím počítalo s částkou necelých 30 milionů korun, která ovšem v případě další výstavby nebude stačit. Prováděcí podnik -- Plynstav Pardubice -- např. podnes neodstranil na jednom 37-kilometrovém úseku 15.000 kubiků zeminy, protože prý nemá příslušnou mechanizaci k dispozici. Zabráná úrodná půda nejen že zahálí, ale každým měsícem ztrácí na kultivovanosti. Stejně zasáhla stavba i do zavlažovacích systémů, kde jde jen v severních Čechách o nepředpokládané škody ve výši 15 milionů korun. A to jsou jen oficiálně udávané cifry.

Dopravní nehody

Za prvních sedm měsíců 1973 došlo na čs. silnicích k více než 45.000 dopravních nehod, o 3200 více než loni. Bylo usmrceno 1061 osob, o 66 méně než loni. Hlavní příčina: nepřiměřená rychlost, hlavně v zatáčkách, nedání přednosti v jízdě.

Z Tucsonu, Ariz.

Také říjnová schůze Čs.-amer. spol. klubu byla četně navštívena členy a hosty z Tucsonu i obcí tisíce mil od nás vzdálených, kteří přišli navštívit přátele a užít krásného počasí, pro turisty jako děláno-ideálního, byť pro nás, kterým se už pět měsíců stýská po dešti, po němž zhudou kalužiny.

Byl to pěkný den a pěkná schůze. Ráno před schůzí jsme byli mile překvapeni v hodině klasické hudby na stanici KCEE výňatky ze dvou českých skladeb: ze Smetanovy Prodané nevěsty a z Dvořákovy koncerta. A ve schůzi jsme vzpomínali 28. října 1918, nejslavnějšího dne naší novější historie a dvaceti krásných let Masarykovy republiky, ale bohužel i těch ran osudu, které v posledních třech desetiletích naší starou vlast postihly, o čemž promluvil váš dopisovatel. Po vyřízení běžných záležitostí následovaly gratulace k sňatku naší tajemnice -- pianistky a dlouholeté dobré pracovníce s. Ančeze Werthové, která se právě před schůzí provdala za p. Michaela Sherlocka (je z Chicaga, jako ona). Nechybělo ovšem občerstvení ani svatební dort a pak se tančilo při harmonice br. J. Soukupa. Přespolním hostům se ve schůzi tak líbilo, že jeden (také z Chicaga) daroval naší pokladně \$20.00 na pokračování v naší krajauské činnosti.

Příští schůze bude v neděli, 11. listopadu a těšíme se už všichni na shledání s členy a hosty ze severu, kteří nám pomohou přes zimu posílit české a slovenské jádro spolku, jež se stále menší.

A co nového mezi Indiány? Zase novinka: na blízké rezervaci Papagů po zřízení prvního koupaliště pro děti a po jmenování papagaské královny královnou všech amerických Indiánů, konečně i Papagové si budou vydávat a sami redigovat svůj vlastní časopis a to týdeník v anglickém jazyku. Jsou i v tom ohledu daleko za Navaji, ale není divu. Navajů je 120.000, Papagů jen 7.000. Jsou tu usedlí tisíce let a zvykli už starému způsobu života v poušti, kdežto Navajové jsou potomci imigrantů z východní Sibíře, kteří se na toulkách po kontinentu doběle naučili přizpůsobovat novému prostředí . . .

ARIZ

POKRAČUJEME V TRADICI

Po velkém úspěchu v loňském roce vyjde letos v říjnu rozšířený, 160-ti stránkový KALEX 74

bohatě ilustrovaný kalendář československého exilu.

Najdete v něm zábavu, poučení a mnoho cenných informací.

Cena kalendáře US \$6,80 včetně poštovného a poplatku za převod šeku. Platby pouze předem šekem na adresu Kalexu.

KALEX, 8 München 5, Pestalozzistr. 13, BRD
Objednávky a platby můžete zasílat již dnes!

VELKÁ SOVĚTSKÁ IRONIE

S tichým souhlasem Kremlu, před jeho nevidomými očima a neslyšícíma ušima, kvete v komunistickém Rusku soukromé podnikání. V této zemi, kde "kapitalismu bylo odzvoněno" -- prý navždy -- před šestapadesáti lety, kde stát převzal kontrolu nad vším a zničil, nebo se aspoň domníval, že zničil, soukromou iniciativu, -- vám privatista opraví hodinky či televizor, skupina soukromých stěhováků vás rychle a dobyte přestěhuje, další podnikavci vám opraví co je třeba v novém bytě, jste-li tak šťasten, že nový byt během svého života dostanete. Sháníte-li taxíka, zastaví vám u chodníku neoznačený vůz a vy se dostanete rychle na místo určené.

Toto soukromé podnikání kvete proto, že pojem "služby" v Sovětském svazu, daleko nejzřetelněji ze všech takzvaných socialistických států, téměř neexistuje. Není dost taxiků, není dost opravů a práce v nich je prováděna lajdácky, na dlouhé lokty, drahé, a zcela nespolehlivě. Novostavby, odevzdané nájemníkům, to jest schválně k užívání státními komisiemi, vypadají, jako kdyby se v nich teprve začalo s vnitřními úpravami: podlahy nedrží, dveře nejdou zavřít, světla a zámky nefungují . . . Zato funguje soukromá služba. Příklad: rodina se právě nastěhovala do nového bytu, na který čekala celou generaci. Její radost je krátká: byt je -- díky nedodělkám -- prakticky neobyvatelný. Členové sedí kolem stolu v zoufalství. Avšak tu náhle, -- tu náhle se ozve mocné zabouchání na dveře (zvonek nefunguje), a objeví se dvojice nebo trojice čilých chlapíků v dělnickém oděvu, s pracovními taškami přes rameno, se zdvořilými úsměvy. Vstoupí a řeknou: "V tomto bytě je v nepořádku, nefunguje, není, schází atd. atd., toto a toto. My jsme stavební dělníci a tenhle dům jsme stavěli . . . Proto to známe. Za tolik a tolik rublů vám všechno dáme do pořádku za, dejme tomu, jeden týden . . . O materiál si nedělejte starost, máme ho dost užitého ze stavby . . ."

Pochopitelně, že dojde ihned k dohodě . . . A takhle to jde skoro ve všech oborech. Někdy dochází k neuvěřitelnosti. Příklad: dva gruzinští ředitelé textilk (takto milionářů, a jen proto je chytili, že byl celý podnik už příliš křiklavý) vybudovali soukromou továrnu na oděvy, která zaměstnávala několik desítek žen z domácností, a kde se šilo z látek nakradených, tedy "ušetřených" v oněch dvou legitimních státních podnicích . . . Mnozí soukromí podnikatelé jsou vpravdě rafinováni. Příklad: továrna vyrábí televizory, které mají často chyby hned při prvním použití. Proto ten závod

přilepoval na každý televizor kupón, s nímž měl majitel nové televize donést tuto zpět do prodejny, jestliže něco nebylo v pořádku. Tam mu televize měla být zdarma v krátkém čase opravena. Jenomže prodejna, respektive soudruzi vedoucí přišli na nápad: kupóny odlepovali -- zákazníkům (ti o tom, že existují nějaké kupóny nevěděli, neboť toto jsou věci, k jejichž popisování se socialistický sovětský tisk nesníží) je nedávali. Opravy prováděli, jenomže -- za peníze. A navíc: kupóny pak posílali tovarně zpět. Ta jim, dle oficiální dohody, za každý zaslaný kupón platila, jako krytí oněch prováděných oprav, osm rublů. Krásný systém, který je státem trpěň, jestliže příliš nekřičí.

Proč se ten systém soukromých podnikatelů vyvinul, jsme řekli: nedostatek služeb, tedy poptávka. Dnes v Sovětském svazu, podle oficiálních, ale v SSSR nezveřejňovaných odhadů, plná třetina všech zaměstnanců služeb si takto přivydělává ve svém volném čase. A -- v této zemi, kde je takzvané přísné kontrolování pracovní povinnosti, existují tisíce lidí, kteří vůbec žádné jiné zaměstnání nežli to svoje soukromokapitalistické, nemají. Přitom vedlejší výdělky těch podnikavých příslušníků dělnické třídy, jsou až dvojnásobné nežli jejich běžný plat v závodech.

Ale poslední dobou se do soukromopodnikatelského sektoru zapojují také lékaři. Ordinují ve svém volnu ve svých domovech, přičemž -- stejně tak jako ti ostatní, používají přístrojů, nástrojů

a zařízení, které patří státu. V SSSR se tomuto podnikání oficiálně i neoficiálně neříká: "na černo", ale "na šedivo", právě proto, že tajnost toho je jen zdánlivá, děje se s vědomím státu.

Proč? Proč "hrdý socialistický" stát, pyšníci se šestapadesátiletou historií bez podnikatelů a kapitalistů, sám sebe charakterizující jako společnost spokojených, ke komunismu krácejících lidí, kteří nežijí "jen pro peníze", atd. atd., proč trpí a tím podporuje tento druh, své ideologii zcela protisrnní činnosti?

Vždyť by se mohlo zdát, že socialistické hospodářství musí trpět, jestliže taková spousta jeho pracovníků už čeká na skončení směny, dělají, aby se neunavili, aby byli čili pro svou výnosnější, zajímavější činnost "na šedivo". A vidíte: pravý opak je pravdou. Oni tihle podnikavci totiž dělají ve skutečnosti sovětskému národnímu hospodářství veliké služby. Kdyby jich nebylo, lidé by žili mizerněji, byli by ještě nespokojenější. Tihle opraváři, taxikáři, zlepšovatelé, budovatelé, stavitelé, tito omítkáři a parketáři a instalatéři a všichni ostatní vyplňují obrovskou mezeru v sovětském hospodářském systému. Ke spokojenosti svých zákazníků, ke spokojenosti své a ke spokojenosti Kremlu.

Všelike jsou ironie a podivnosti v komunistickém Rusku. Ječnou z nich je i to, že ani po šestapadesáti letech nedovedl komunismus zabít v lidech instinkt soukromého podnikání . . .

J. H.

SPORT

Čs. fotbalové kluby bojovaly se střídavým úspěchem ve vrcholných evropských pohárových soutěžích. V prvním zápase 2. kola v soutěži o Pohár evropských mistrů Spartak Trnava hrál nerozhodně se Zariou Vorosilovgrad (SSSR) 0:0. V soutěži o Evropský pohár porazil Baník Ostrava východoněmecký FC Magdeburg 2:0 a Tatra Prešov podlehl v západoněmeckém Stuttgartu v prvním utkání 2. kola o Pohár UEFA místnímu VfB poměrem 3:1.

V dohrávaném zápase 9. kola I. fotbalové ligy zvítězil Bohemians Praha nad Škodou Plzeň 3:2 brankou z jedenáctky v poslední minutě utkání.

V I. hokejové lize se hrály zápasy 13. kola. Sparta Praha, která prvních deset kol neprohrála, podlehla už potřetí za sebou, tentokrát v Košicích těsným poměrem 2:1. Mistr republiky -- Tesla Pardubice porazila nováčka ligy -- Chomutov 6:1. Ostatní výsledky: ZKL Brno-Litvínov 2:4, České Budějovice-Slovan Bratislava 6:1, Škoda Plzeň-Kladno 3:4, Vítkovice-Jihlava 1:1.

15. října obdržel Stan Mikita, jeden z nejlepších hokejistů mužstva Chicago Black Hawks a profesionální ligy NHL vůbec, čestný doktorát práv, který mu udělila Brock University v St. Catharines v provincii Ontário v Kanadě. S Mikita, který je slovenského původu, vyrostl v tomto městě, když ho v roce 1948 jeho kanadský strýc a teta adoptovali z Československa.

--pza--

**PODPORUJTE
ČESKOU
NÁRODNÍ
ŠKOLU**

Zemřel revoluční bubeník

Za chladného říjnového rána naplnil se římsko-katolický kostelík Sv. Denise na newyorském předměstí Yonkers smutečním davem, který se sešel na zúdušní mši za Gene Krupu, revolučního, inovátorského bubeníka, jednoho z největších zjevů v dějinách jazzu. Krupovy tělesné pozůstatky byly pak letadlem dopraveny do Chicaga a tam uloženy, v místě jeho zrodu. Gene Krupa zemřel na leukémii ve věku čtyřiašedesáti let.

Neradí užíváme nadnesených slov, ani v nekrologích, a tak řekneme rovnou: Gene Krupa byl hudebním revolucionářem proto, že vzal bubínkovou baterii, do té doby omezenou na to, aby byla rytmickým metronomem — a změnil ji v sólový nástroj, vzrušující, originální, zpívající, plný hudebních barev. Přitom, to ještě navíc, už ne v posledních třinácti letech, po séričném záchvatu, ale před tím, ve svých mladších časech, poskytoval Gene Krupa za budny i vizuální požitky. Sehnutý, žvýkající gumu v rytmu skladby, s dlou-

hými černými vlasy tančícími nad čelem — anebo zas opřený dozadu s rukama vztaženými, jakoby šlo o kazatele nového náboženství — kdy pouze noha vytvářela na "bassdrumu" pedálem signál do rytmického útoku, jako jezdecká eskadrona.

Co řekl o svém významu pro jazz sám Gene Krupa? "Podařilo se mi dvě věci: přetvořil jsem bubeníka ve vysoce ceněného člena orchestru a projektoval jsem dost elánu, aby to lidi přitáhlo k jazzu".

Jako mladík, Krupa byl tenký, svižný jako napjatá struna a přitažlivý. Když končil své sólo, v nichž — jako kolibří křídla, jeho ruce s hůlkami se před očima posluchočů a diváků rozmazávaly na šedivou skvrnu, tančící, noční zábavné podněty, v nichž hrával, odpovídaly potleskem — jaký se v nich nikdy předtím neozýval. Krupovské bubnové sólo zůstalo dodnes, i v rocku, "show-stepperem" — vrcholem rytmického slovníku. Krupa mu dal nejen formu, ale i obsah. Říkal:

"Než začnu hrát sólo, musím mít přesnou představu, co budu hrát. Když se do sólo pustím, pobrukuju si při tom, něco takového, jako, například bum-bid-bii, bum-bid-bii-bum. To mručení je nato, aby každá slabika vyšla nejen jako samostatný úder, ale i samostatný zvuk. To je neobyčejně důležité, protože bubny, jestliže mají být hudebním nástrojem, nesmějí vydávat pouze hluk, ale zvuky. Tak "bum" může pro mne znamenat úder na hluboký tom-tom — "dag" okrajové dotknutí se malého bubínku a "páá" — prodloužený cymbál."

Gene Krupa se narodil 15. ledna 1909 z rodičů, kteří byli českého nebo slovenského původu. Do jazzu vstoupil jako mladý hudebník, jeden z mnoha exponentů chicagského stylu ve druhé polovině dvacátých let. Tato generace a tato škola daly jazzu i Bennyho Goodmana, Eddieho Condonu, Buda Freemanu — Jimmyho McPartlanda a jiné.

Jako dvanáctiletý chlapec vydělával si Gene Krupa se studentským orchestrem — který hrával vždy v létě na wisconsinské pláži, nedaleko města Madison. V šestnácti letech bez jakýchkoli plánů udělat z muziky náplň svého života, vstoupil Gene Krupa na universitu Sv. Josefa v Indianě. To byl přípravný seminář pro studium teologie. Krupa v něm zůstal pouhý rok. Další dva roky ho zastihly v orchestru — který vedla basistka Thelma Perry, potom v chicagských orchestrech Bensona a Lea Shukina. Zajímal se o občas s jinými mladými hudebníky v klubu Three Deuces a začal se vážně věnovat studiu bubenictví u různých učitelů.

První gramofonovou desku nahrál 9. prosince 1927 s orchestrem Chicagoans, který založili vokalista Red McKenzie a Eddie Condon. Byla to jedna z prvních jazzových nahrávek s bass-drumem.

Nejdříve chtěl vedoucí studia Krupu s jeho velkým bubnem vyhodit, bass-drum prý vyvolává v gramostudiu nekontrolovatelné vibrace. Krupa byl však tvrdohlavý, ostatní hudebníci se postavili za něho a nakonec tedy zůstalo při jeho plánu.

Následovalo osm let, kdy Krupa hrával jednou v New Yorku, jednou v Chicagu. V únoru 1935 ho do svého nověformovaného orchestru pozval Benny Goodman. Symbióza Krupa-Goodmana znamenala v dějinách jazzu jedno z vrcholných období. Goodmanovi se líbil způsob, jakým Krupovo bubnování dodalo orchestru solidnost a rytmickou pevnost. Bylo to u Goodmana, kdy Krupa vypracoval a zdokonalil svoje oslnivé sólo, a to pod vlivem

Krajanský oznamovatel

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF CURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozešlá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu, ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon,

tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich.

tel. 01-62 14 55.

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

cystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

Pro další podnik,

který otevírám na podzim v městě Taillfingen/Ebingen hledám mladšího, spolehlivého, samostatného českého kuchaře za nejlepších platových podmínek. — Byt k dispozici.

HOTEL RESTAURANT-HIRSCH

Majitel Tony Kolářský

D — 7481 Sigmaringendorf

ZAJEMCI

o prodej švýcarských hodinek ve všech státech žádáme o kontakt. Vhodný vedlejší výdělek nebo hlavní zaměstnání. Zájemci z oboru mají přednost.

SLAIS-CH-2500 Biel, Postf. 255-Switzerland.

Z českého školství

Podle nedávného sdělení náměstka českého ministra školství M. Cipra má dojít vbrzku k další reformě čs. školství. Postupně budou relativizovány dosavadní ostré hranice mezi gymnasiem — střední odbornou školou a odborným učilištěm (pro učně). Všechny tyto školní stupně mají zajišťovat takovou míru všeobecného polytechnického vzdělání, aby bylo dostatečným základem pro další studium na vysoké škole, ale zároveň takový rozsah odborné přípravy, který by absolventům umožňoval bezprostřední vstup do praktického povolání. Všechny tři typy budou stejné v proporcích teoretických a praktických složek, budou končit maturitou a ta bude mít ve všech případech stejnou hodnotu. Jako experiment funguje od školního roku 1973/4 čtyřleté odborné učiliště s maturitou v oborech spojový manipulát, provozní chemik a operátor číslicového řízení strojů.

Podle téhož pramene "nepatřila v 60. letech ruština k oblíbeným předmětům". A i dnes prý je situace značně neuspokojivá. Podle jednoho průzkumu (údajně anonymního) odpovědělo na dotaz, kterou zemí by nejradši navštívili, 424 žáků, že — Sovětský svaz. Na 2. místě jmenovali Francii (252 hlasů), USA (236), Itálii, Bulharsko, Jugoslávii, Anglii atd. Přitom však na dotaz po oblíbenosti ruštiny došly odpovědi málem opačné, což si tazatelé vysvětlili tak, že je nutno zlepšit způsob vyučování ru-

štině, učinit ho zajímavějším, lákavějším. Na dotaz po nejoblíbenějších vzorech — který jedno pracoviště učinilo v r. 1962, pak v letech 1969/70 a konečně letos — byli v r. 1970 mezi první slovkou (!) jmen pouze dva sovětské lidi: Lenin a Gagarin. Letos čtyři přibylí: Těškovová, Korbutová, Merešjev (letec z 2. světové války) a — Brežněv.

Nedostatečná "politická" vyspělost učitelů má být dohnána s pomocí výchovných poradců, působících na všech větších školách. Tito političtí "komisaři" mají dohlížet na dodržování stranických směrnic všemi členy pedagogického sboru a veškerým žactvem.

DISSIDENT NA SVOBODU

V polovině listopadu má být na svobodu, podle sovětské verze "z léčení", propuštěn jeden z nejvýznamnějších kritiků sovětského režimu — hrdina Velké vlastenecké války, (jak byla v SSSR nazývána druhá světová válka), generál Pjotr Grigorenko. Grigorenko byl v psychiatrické léčbě držen celého třiapůl roku. Nedávno umožnili sovětští Němci západním psychiatrům navštívit Grigorenka v ústavu a hovořit s ním. Cizí odborníci všem u něho neshledali žádnou duševní poruchu. "Pacient je vyléčen," prohlásili sovětské autority, "proto také bude za několik neděl propuštěn ..."

Chicka Webba, o němž řekl: "Byl to mistr. Drobný obor velkého rámusu ...". Několik měsíců po přechodu ke Goodmanovi zúčastnil se Krupa soukromého večírků v bytě zpěvačky Mildred Baileyové, kde se dalo dohromady pokusné trio: Teddy Wilson u klavíru, Benny Goodman s klarinetem a synovec Mildred Baileyové za bubny. Goodmanovi se zvuk tohoto comby tak zalíbil, že se ho rozhodl natáčet, pouze vyměnil synovce Baileyové za Gene Krupu. Nahrávky tohoto tria byly neobyčejně úspěšné, a staly se vzorem pro velké jazzbandy, které si rovněž začaly formovat malé skupinky z muzikantů svého ansámblu. Krupa hrál s takovými comby prakticky celé poslední dvě desetiletí své kariéry.

Po historickém koncertě Bennyho Goodmana a jeho orchestru v Carnegie Hall v lednu 1938, Krupa od Goodmana odešel a založil si vlastní orchestr. Jeho slavnými členy se stali vokalistka Annie O'Dayová a trumpetista Roy Eldridge.

Kariéru Gene Krupy ohrozilo 84-ti denní uvěznění v roce 1942 v San Franciscu, kdy u něho, na udání jeho sluhů, našli marihuánu. Hu-

dební publikum však Krupovi brzy a rádo odpustilo. V roce 1944 byl Gene Krupa jmenován bubeníkem roku. Následujících šest měsíců jezdil na koncertní turné s orchestrem Tommy Dorseye, pak si založil vlastní orchestr. V roce 1951 se stal Krupa členem zájezdní hudební organizace Jazz at the Philharmonic. Zůstal s ní tři roky a pak hrál s trii a kvartety. V roce 1960 byl Krupa stížen srdečním záchvatem a od té doby hrával na příkaz lékařů pouze 18 týdnů v roce. V roce 1967 ohlásil, že se stahuje z aktivní hudební činnosti. Odpočinek však vydržel jen tři roky. Vrátil se, třebaže jen s omezeným pracovním časem. V červnu, když se otevíral letošní newportský jazzový festival, zahrál si Krupa s Goodmanem, Teddy Wilsonem a Lionelem Hamptonem na zahajovacím koncertu v Carnegie Hall. Naposledy držel hůlky letos v srpnu, kdy hrál v lázních Saratoga Springs ve státě New York. Gene Krupa dohubnoval Da Capo At Fine, ale pro celou jednu generaci zůstane živý. Nezmizí ze vzpomínek stále nostalgičtějších jako udavač tempa hudebního mládí, jasu a svěžesti.

Bez mrknutí oka

Někdy je to bezostyšnost — vlastně totalitnímu systému. Ale někdy to skoro vypadá jako schválnost. Jen ve dvou říjnových dnech vydala Čs. tisková kancelář (a sdělovací prostředky rozšířily) několik zpráv, které musí soudněho čtenáře, posluchače nebo diváka svým způsobem vzrušit. Tak prý chilská vojenská junta oznámila, že ruší právo na státní. Čs. pracovníci tu patrně má včasnost údírem nad drzostí jakéhosi vzdělaného vojenského režimu, když ten jeho vlastní... Ale tady právě ta úvaha končí. Čs. dělník a zaměstnanec by si mohl zkusit jen naznačit státní vzor! Orgány, včetně bezpečnostních, jsou tu na pozor.

Nebo: korespondent italského rozhlasu a televize navštívil ve vězení generálního to-

jemníka chilských komunistů Corralano, který ohlásil, že k němu nikdo nesmí a že je zbaven možnosti číst. Jako by čs. političti vězni měli k dispozici liberálně knihovny a mohli kním na návštěvu kdykoli! Třeba jen, zpravodaj italského rozhlasu! Nebo: norské nakladatelství Mac Millan vydá napřesrok první svazky Velké sovětské encyklopedie, přičemž nebudou vyponášeny nikde žádné pasáže a připojen žádný komentář kromě jediné věty v úvodu — že vydavatel nesdílí ideologii a názory autorů encyklopedie. Tečka. Přímě se tu nabízí, aby si významné sovětské nakladatelství — nebo i československé — vybralo na západním knižním trhu některou z desítek encyklopedií a stejným způsobem, jak ve zprávě vyličeno — te-

Na americký trh přicházejí — opravují: přijíždějí — nové modely osobních automobilů, modely roky 1974. To se

dy bez jakéhokoli komentáře o úplnou — ji předložilo svým čtenářům. Ať může každý podle svého úsudku posoudit rozsah a způsob informací na té a oné straně světa.

To se ovšem nestane. Předseda čs. vlády Štrougal, který byl na krátkém výletě ve Finsku, to v rozhovoru s Čs. televizí řekl zcela jednoznačně: "Ve Finsku je velký zájem o naše filmy, o výtvory našich televizních pracovníků, o veškeré formy umění, literatury... My máme zájem o jejich celulózy, pro papírenský průmysl." Jako — aby bylo jasno. Sch

AUTA, AUTA, AUTA

vždycky děje už kolem svátku práce, jemuž je zasvěceno první pondělí v měsíci září.

Na modely 1973 byl v srpnu — a z části už také v červenci — výprodej: když jste věnovali trochu času objížďení několika prodejen, mohli jste sehnat nové auto průměrné velikosti za cenu o dvě stě tři sta dolarů nižší, než kolik byste museli zaplatit v září, když představovalo "dernier cri." A podle toho, čím se nyní zaplňují auto-prodeje, o jaká auta bude nyní největší zájem? O malá, respektive, abychom užili amerického výrazu, o kompaktní. Také o subkompaktní, miniaturní, za jaké se v Americe považují například

západoněmecké Volkswageny, ty drobné italské Fiaty či japonské Datsuny, a několik domácích amerických typů jako Pinto nebo Gremlin. Minochodem, automobily importované z ciziny jsou čím dále tím dražší, jak klesá směnná hodnota dolaru; Volkswagen stojí dnes o 400 dolarů více než Pinto.

Doma v Americe vyráběných kompaktních a subkompaktních typů (čili malých a miniaturních) se prodá v roce 1974 — podle projekce automobilky (pro něž, jak už jsme řekli, se rok počítá od Svátku práce ke Svátku práce, tedy ne od Nového roku k Sylvestru) — prodá se jich skoro pět milionů, více než kdy předtím, čili přibližně 45 procent celkového objemu. Hlavně kompaktních; ta subkompaktní je rozhodně nepředhoni v soutěži o přizeň spotřebitelů. Samozřejmě, že hlavním příčinou je inflace, respektive nutnost či přání spotřebitele moc na auto nevydávat; hlavně ne na benzín, který stojí kolem osmi centů za litr — v každém státě jinak podle státních daní, který prý bude stát pořád více a více, a kterého možná prý bude i nedostatek. Za auto samo jsou Američané zřejmě ochotni zaplatit více, než musí. Totiž, aby bylo jasno: kompaktní typ Mustang, který vyrábí Forda, stojí — model 1974 — přibližně 2,900 dolarů... ale ve stavu, v jakém ho málokdo kupuje, totiž jen se základní výbavou: kdybyste si vyžádali všechna ta nadlepšení, co se vám nabízejí — od automatické rychlostní skříň až po umělé chlazení vzduchu, od širších pneumatik až po vinylový potah střechy, stál by vás tentýž model přes 4,000 dolarů.

V Americe se už tři roky za sebou prodávají nové osobní automobily v konjunkturních počtech. Odborníci předpovídají, že rok 1974 bude čtvrtým v řadě, že se jich prodá jedenáct milionů. To by pak rok 1974 byl v tomto smyslu druhým nejlepším v historii.

Ruské kluby

Svaz čs. sovětského přátelství organizuje na podporu svých akcí tzv. "ruské kluby". Především kulturní program má do těchto zařízení, která se vyhýbají pojmu "sovětský", nalákat větší počet návštěvníků.

Emigrace je hrůza

Český spisovatel L. Fuks vydává knihu Návrat z žitného pole, podle níž má Jaroslav Gilar, šéf činohry Divadla Na zábradlí, natočit film. Kniha, vycházející z doby kolem roku 1948, je podle autorových slov aktuální i dnes. Citát: "Emigrace, to je vždycky tragédie a hrůza. I pro toho, kdo si zpočátku myslí, že volí správně".

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpovolnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLADĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLADĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování paměti člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spolužakoval, budoval a řídil mladý československý stát. Neopstradatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

ŮHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírká cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADEJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — krádem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazirování slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních období.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírká anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavosti po jeho první sbírce básní anglických.

Ůhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kouta	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Pulmoční pacient — Egon Hostovský	3.00